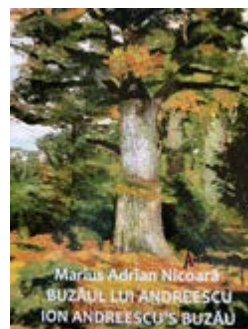

BUZĂUL LUI ANDREESCU / ION ANDREESCU'S BUZĂU
de MARIUS ADRIAN NICOARĂ – omagiu pictorului ION ANDREESCU

*Este o datorie de onoare pentru buzoienii
de azi, să-l omagieze pe Ion Andreescu,
pictorul care ne-a lăsat prin operele sale,
cel mai pictat loc din țară-ținutul Buzăului!*

*Constantin Toma,
Primarul Municipiului Buzău*

Finanțată de Prinăria Municipiului Buzău, primar Constantin Toma, ediția de carte *Buzăul lui Andreescu / Ion Andreescu's Buzău* îngrijită de Dr. Marius-Adrian Nicoară, membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România, Membru al Consiliului de cercetare științifică al Institutului European pentru cercetări multidisciplinare, Directorul Centrului de Științe Istorice și Arheologie al acestuia, Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România – Filiala Iași, readuce la lumina zilei valoarea creației pictorului Ion Andreescu personalitate marcantă a artelor plastice din cea de-a doua jumătate a secolului XIX. Ieșită de sub tipar la Editura Tipo Moldova în

anul 2024 într-un format bilingv asupra căruia au străduit redactorul Aurel Ștefanachi, traducere în engleză Elena Violeta Tănase, Simona Turcu și Roxana Alexandra Costinescu ediția în cauză este structurată în trei capitole: *Buzăul lui Andreescu* – studiu introductiv de Dr. Marius-Adrian Nicoară; *Ion Andreescu și tablourile sale*; *Perenitatea lui Andreescu*.

În capitolul *Buzăul lui Andreescu* autorul dr. Dr. Marius-Adrian Nicoară reliefează multiple aspecte istorice cu privire la această „străveche locuire umană” or Buzăul, fiind „...atestat arheologic încă din neolitic... datorită așezării sale geografice și a evoluției istorice ...are o existență civilizațională și culturală unică, distinctă, fundamental definită în arealul românesc, fiind un punct de întâlnire a patru regiuni românești medievale: Valahia, Moldova, Transilvania și Dobrogea, civilizație care poate fi cu adevărat inclusă în fiecare dintre ele” (p. 14).

După cum menționează autorul: „... Ion Andreescu ...va deveni extrem de cunoscut în orașul Buzău, unde... va obține o bursă de studii la Paris din partea conducerii urbei (p. 78)”. Pictorul Ion Andreescu „...din anul 1869 a urmat Școala Națională de Arte Frumoase înființată la 5 octombrie 1864, având-ul aici ca profesor pe Constantin I. Stăncescu ...dar și pe întemeietorii Teodor Aman și Gheorghe Tătărescu (p. 82). ...De altfel, încă din ceea ce numim perioada buzoiană a vieții lui Ion Andreescu este constatată abilitatea sa de a picta natura și anotimpurile, mai ales iarna (p. 92), ...se consideră că din punct de vedere artistic, între 1873 și 1875 este perioada în care a avut loc formarea artistică a lui Ion Andreescu. Apoi între 1875 și 1878 în ansamblul operei sale, predomină interioare sau margini de sate buzoiane, cu casele și bălciurile lor. Sensibilitatea sa se manifestă pregnant prin punerea în operă a frumosului și specificului autohton, și ceea ce este cel mai important, prin propria sa viziune, neinfluențată de surse externe (p. 108, 110). În sfârșit în anul 1879, ajutat de prieteni, colegi și administrația buzoiană, a plecat la Paris... (p. 118). ...La Paris a frecventat cursurile academiei private de artă Academia „Julian”. Aici începe perioada studiilor de portrete, cap, nuduri sau modele costumate. Că perioada de acumulări artistice de la Buzău a fost extrem de valoroasă, se confirmă a fi fost și benefică, deoarece în perioada mai-iunie 1879 a fost admis să expună la salonul parizian din Palatul Industriei din Champs-Élysées două tablouri între care Bălci din România (probabil Oborul din Buzău-n.n), până pe care... artistul o adusese cu el din România. Evident că admiterea la acest prestigios salon francezesc l-a încurajat să pictezze din nou din natură, motiv pentru care în vara anului 1879 a plecat la Barbizon. La Barbizon, Andreescu

I-a cunoscut mai bine pe Nicolae Grigorescu cu care de altfel s-au împrietenit. Evident aveau preocupări artistice și subiecte de discuții comune încă din perioada buzoiană... De la Grigorescu, pictorul cu reședință buzoiană, Andreescu a învățat foarte multe. Îi diferenția însă sentimentul cu care Andreescu își apropia realitatea, sentiment sobru și reținut al unei nemulțumiri profunde, așezate pe asprimea vieții trăite de el. Pe Grigorescu natura îl încânta, era prezentată uneori într-o atmosferă sărbătorească, alteori sobră, dar întotdeauna confortabilă vizual (p. 120). ...Din punct de vedere artistic perioada sa franțuizească se dovedește mai colorată, dar cu o severă gamă cromatică... În Franța, privațiunile materiale suferite pe fondul unei constituții fizice deficitare – nu a rezistat tuberculozei ce îl amenința încă de la Buzău – i-au afectat profund sănătatea. De aceia la sfârșitul anului 1881 a revenit în țară. ...Are satisfacția ca în aprilie 1882 să deschidă la București în sala Stavropoleos, unica sa expoziție personală. Se bucură de succesul avut și de recunoașterea specialiștilor. ...Reușește să mai facă un ultim drum la Buzău, unde își întâlnește vechii prieteni și colegi creând *Bâlci* și *Uliță de târg* opere din seria celor buzoiene (p. 122). ...A încetat din viață la numai 32 de ani (22/23 octombrie 1882), în plină maturitate artistică, dispărând astfel, după cum afirma un alt îndrăgostit de frumusețile meleagurilor buzoiene, Nicolae Grigorescu: „Andreescu e cel mai mare artist pe care l-a avut țara, y compris moi! Dacă ar fi trăit ar fi devenit negreșit marele nostru artist național.” Andreescu a lăsat patrimoniului cultural românesc circa 250 de tablouri, o parte a acestei inestimabile avuții artistice (peste 60) păstrându-se în colecțiile Muzeului de Artă. În cei șase ani de activitate artistică a lăsat o puternică moștenire orașului și ținutului Buzău, pe care la zugerit în lucrări de largă respirație plastică (p. 124). ...Rolul său în arta plastică românească și europeană este permanent reevaluat, ca pictor de înaltă clasă, care inspiră noblețe, sentiment cu o puternică amprentă dată de locurile creației fundamentale buzoiene. A intrat în conștiința publică postum, la Buzău primul care i-a cinstit memoria a fost Nicolae D. Cocea... primele articole cunoscute despre Ion Andreescu sunt cele ale lui Constantin Drăgulescu, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Constantin I. Stăncescu (p. 126). ...Cel mai valoros, cunoscut și consistent studiu, în două volume, îi aparține lui Radu Bogdan, reputatul istoric de artă, fiind cel mai important biograf al lui Andreescu, care timp de 17 ani a identificat tablourile lui Ion Andreescu, dar și 700 de tablouri false pretinse ca aparținând acestuia” (p. 128).

În capitolul *Ion Andreescu și tablourile sale* sunt incluse alături de imaginile operelor plastici-anului Ion Andreescu (acestea fiind preluate din ediția *Andreescu*, volumul 1, autor Radu Bogdan, Editura Meridiane, 1969 și ediția a II-a Volumul 1, Editura Tipo Moldova, 2024), mai multe opinii asupra creației și operei pictorului Ion Andreescu din perioada 1889-2024 printre care: Delavrancea (1889), C.I. Stăncescu (1900), Nicolae Petrașcu (1901), I. Gruia (1910), Marin Simionescu-Râmnicianu (1910), Virgil Cioflec (1912), Teodor. Cornel (Toma Dimitriu) (1914), Marcu Reza (1916), Nicolae Pora (1919), Octavian Goga (1932), Horia Igiroșanu (1923), Francisc Șirato (1925), Ioan Cantacuzino (1925), H. Focilon (1928), Ionel Jianu (1931), Aurel D. Broșteanu (1931), Adrian Maniu (1931), Louis Reau (1931), (1946), Emanoil Bucuța (1934), Iser (1934), Horia Stamatou (1934), Lucia Dracopol (1934), Ilarie Voronca (1936), Vintilă Horia (1936), Jacques Lassaigne (1936), G. Petrașcu (1937), Ștefan Popescu (1937), N.N. Tonitza (1938), G. Opreșcu (1938), Nichifor Crainic (1938), K.H. Zambaccian (1941), Ion Frunzetti (1943), Emilian Marcu (2024), Ioan Holban (2024), Cassian Maria Spiridon (1924), Radu Bogdan (1969), Aurel Ștefanachi (2024), Cristian Livescu (2024), Ana Șuşnea (2024), Valeriu Șuşnea (2024), Mihai Cimpoi (2024).

Capitolul *Perenitatea lui Andreescu* vine să repună în circuitul studiilor de artă unul din capitolele volumului II al monografiei elaborate de cercetătorul Radu Bogdan cu genericul *Andreescu* (Vol. I-editat în anul 1969 la editura Meridiane, Vol. II-editat în anul 1982 la Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică” și reeditat în anul 2024 la Editura Tipo Moldova) în care autorul studiului determină locul pictorului Ion Andreescu în cultura națională și cea universală prin examinarea

operelor plasticianului, dar concomitent, și prin reliefaarea tendințelor care „au acționat pe diverse etaje ale timpului, pentru a realiza acel consens de energii spirituale, apte să-i asigure perenitatea” (p. 316). Fiind racordată la „năzuințele epocii” în care a fost realizată, opera pictorului Ion Andreescu este analizată de către Radu Bogdan prin elucidarea unor aspecte fundamentale precum *originalitatea* acesteia în contextul particularităților culturii plastice ale vremii. Plasând-ul pe Ion Andreescu în rândul pictorilor profunzi, Radu Bogdan evidențiază faptul, că în examinarea operelor acestor pictori „se poate vorbi de o metafizică a picturii, de o *meta-pictură*, înțelegând prin aceasta domeniul realității identificabile dincolo de aparențele strict picturale” (p. 324). Reliefând faptul, că Andreescu „...supune realitatea unei regii transformatoare, aducând-o la expresia concentrată a acelor ipostaze ale ei care îl atrag în mod deosebit prin încărcătura lor existențială” (p. 326). Radu Bogdan determină faptul, că „...Această concentrare (îngroșare, accentuare, subliniere) e operată cu mai multă sau cu mai puțină insistență, în toate sectoarele limbajului plastic, dar cel în care ea acționează cu maximă eficacitate, sub raportul constituirii unui prag de transcendență, este materia și culoarea... or ...culoarea ...fiind la Andreescu mai mult decât un simplu atribut al formei ...îndeplinește funcția de „*dominantă* de colorit. ...Dominanta de colorit a lui Andreescu este *griul*, în asociație (nu ca amestec, ci ca vecinătate zonală), destul de frecvent, cu brunul... Aproape că nu există tablou de Andreescu a cărui dominantă de colorit să nu fie griul ... Am putea spune – într-un sens desigur metaforic, totuși cât se poate de aplicat – că pictura lui Andreescu concretul e gri (un gri bineînțeles colorat. Din clipa când am stabilit ...acest lucru, concretul începe să-și releveze, în creștia artistului, funcția simbolică. Căci griul însuși (ca de altfel și restul culorilor) comportă o comportare simbolică, ce pleacă în primul rând de la realitatea psihologică obiectivă. ...Și cum adesea griul lui Andreescu comportă o palidă nuanță albastrui-violacee, sau uneori pronunțat violacee... corespondențele sale în planul psiho-simbolic sînt dublate, mai mult sau mai puțin de cele ale violetului (p. 338) ...constatăm că cea de-a doua dominantă a coloritului lui Andreescu are, ca și griul, un caracter de generalitate, o poziție coloristică centrală. ...Anbiguitatea și polaritatea griului se manifestă în planurile imaterial-material, claritate-obscuritate. Ambiguitatea și polaritatea brunului se evidențiază în planul viață moarte, al tensiunii dintre culoarea cea mai aprinsă și cea mai stinsă, mai asociabile morții” (p. 339, 340). În studiul său, Radu Bogdan acordă o atenție sporită și semnificațiilor simbolice a culurilor verde și albastru, or, după cum menționează cercetătorul „... prin chiar faptul că Andreescu este cu precădere un peisagist și cu deosebire un pictor al câmpului, frunzișului și vegetației florale, verdele își revendică în opera sa o prezență largă și joacă un rol activ. E vorba aici în primul rând de verdele închis, stins, încenușat (p. 340). ...Verdele închis sugerează ponderea, gravitatea. ...Albastrul poate acoperi uneori o suprafață importantă dintr-un tablou de Andreescu, sau chiar domina coloritul întregii imagini..., dar în ansamblul operei el nu se afirmă foarte frecvent, pentru că fiind prin excelență culoarea cerului e concurat adesea de gri (p. 342). Corespondențele psiho-simbolice le coloritului andreescian constituie un factor explicativ important, în ce privește rezonanța pe care artistul o trezește în privitor, pentru că ...ele au ...cel puțin în ce privește cultura europeană, un caracter obiectiv... Felul, cum pe căi instinctive, dar în strînsă corelație cu elementele rațional organizate ale limbajului plastic, Andreescu reușește să obțină concurența tocmai a acelor simboluri care îi asigură o deplină unitate de expresie și în același timp o bogată și adîncă varietate de sensuri, dincolo de aparențele strict exterioare, constituie aportul original al artistului, concretul particular prin care generalul abstract... capătă chip (p. 344).

În concluzie, Radu Bogdan menționează faptul că „...Andreescu își păstrează un timbru al său, că oricât l-am integra în marea familie internațională a artiștilor cu care se înrudește, el rămîne distinct. Pictori ai cenușului și al melancoliei mai sunt. Gravitate întîlnim și la o parte din ei. În alte virtuți creatoare de asemenea. Dar avem sentimentul că nimeni nu posedă ca Andreescu – la fel de discret și totodată la fel de pătrunzător, cu oarecum dramatică tensiune și în același timp cu

superb cumpănită împăcare, energic și totuși delicat, frust dar nu mai puțin rafinat – darul de a face dintr-o priveliște, dintr-o floare sau dintr-un chip de țărancă îmbrobodit, expresia inefabilă a unei stări de conștiință. Fără nimic din ceia ce se înțelege de obicei prin literatură, pictura sa reflectă datul implacabil al existenței, așa cum fiecare din noi îl resimte de-a lungul vieții de zi cu zi. Dar într-un mod și cu accente care rămân numai ale lui Andreescu, și care îi situează arta printre expresiile profunde și singulare ale spiritului uman (p. 406).”

În compartimentul *Note și Referințe* autorul studiului Radu Bogdan își etalează multiple sugestii acompaniate de valoroase opinii asupra aspectelor teoretice și practice din domeniul creativității artistice susținute de importanți gânditori și oameni de cultură precum Goethe, Oswald Spengler, Novalis, Johannn Peter Eckermann, Soeren Kierkegaard, Vladimir Jankelevitch, Johannes Volkelt, M. Albers, Miguel de Unamuno, Jean Wahl, Eskart Heimendahl, Iohannes Itten, Vassily Kandinsky, Mircea Eliade, Mihail Sadoveanu, Gion, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Florian Ștefănescu-Goangă, Marin Simionescu-Râmnicănu.

În concluzie, menționăm, că atât ediția de carte *Buzăul lui Andreescu* îngrijită de Dr. Marius-Adrian Nicoară, cât și cele două volume cu genericul *Andreescu* de Radu Bogdan reeditate de Editura Tipo Moldova în anul 2024, contribuie la omagierea și promovarea în noul context cultural actual a operei distinsului pictor Ion Andreescu.

Constantin SPÎNU, dr. în studiul artelor